

**A REVIEW OF THE STATUS OF
WETLAND BIRDS
in the
MILFORD HAVEN WATERWAY
and
DAUGLEDDAU ESTUARY

2016**

Report to the Milford Haven Waterway Environmental Surveillance Group
by Annie Haycock
Pembrokeshire WeBS coordinator

COPYRIGHT

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or any means - electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, unless the permission of the Milford Haven Waterway Environmental Surveillance Group has been given beforehand.

Contact with the Milford Haven Waterway Environmental Surveillance Group can be made through:

Corporate Affairs Director
Gorsewood Drive
Hakin
Milford Haven
Pembrokeshire SA73 3ER
Telephone (general enquiries) 01646 696100

Use of this document to inform environmental decision- making in the Milford Haven Waterway is welcomed by the MHWESG; however, all use should be appropriately acknowledged and referenced.

Recommended citation:

Haycock A (2016). A review of the status of wetland birds in the Milford Haven Waterway and Daugleddau Estuary, 2016. A report to the Milford Haven Waterway Environmental Surveillance Group.

EXECUTIVE SUMMARY

The Milford Haven Waterway - Daugleddau Estuary system (“the estuary system”) is an important wintering ground for waders and wildfowl because of its sheltered location and open mudflats.

The estuary system is of international importance by virtue of hosting an average of over 20,000 waterbirds or around 60 species each winter. It is of national importance for its populations of wintering wigeon, teal and greenshank, and for migrating curlew. Other species have reached nationally important levels here in past winters, but either numbers have declined, or the threshold for national importance has been raised, and they no longer reach that threshold (eg redshank and little grebe). The estuary system holds some 14.5% of the Welsh waterbirds (on WeBS sites) in mid-winter, and just under 1% of the UK waterbirds counted on WeBS sites.

- Almost all the **shelduck** in Pembrokeshire in winter are found on the estuary system. Numbers of wintering shelduck have fallen, both here and across the UK. Breeding success fell to an all-time low in 2013, but has since recovered slightly.
- **Wigeon** numbers have increased dramatically since 2003, particularly on Pembroke River. They move on, either to other parts of the estuary system or out of the estuary system altogether, as soon as their food supply (*Zostera*) is exhausted in mid-winter.
- **Teal** numbers have fluctuated over the past decade, but are just over the threshold for national importance. The cause is thought to be the recent run of mild winters and an increase in the protected areas on mainland Europe allowing larger numbers of birds to remain further north and east.
- Mid-winter peak counts of **curlew** have decreased both on the estuary system and in Carmarthen Bay to the east, although the UK trend shows an increase. However, data indicate that the estuary system is still an important migratory stop-over for curlew.
- **Greenshank** numbers have increased following a period of low counts in the 1990s. The estuary system is one of the top ten wintering sites for this species in the UK, and almost half of the birds wintering in Wales are found here.
- **Black-tailed Godwit** numbers have increased on the Cleddau and on other UK sites. This appears to be linked to increases in the breeding population in Iceland.
- **Little egret** numbers increased rapidly between 1995 and 2005, then levelled out. The cold winters of 2010 and 2011 reduced their numbers considerably, although there are now signs of a recovery.
- The **Canada goose** population rose considerably in the 1990s, in line with the trends for the Welsh and the UK populations. Birds are most often found between Llangwm and Boulston, although they also feed away from the estuary. There is no clear evidence yet that they are affecting the numbers or distribution of other bird species, however, they may have an effect on the flora through trampling and eutrophication.
- **Greylag geese** were rarely recorded on the estuary before 2005, but have since increased to about 60 in 2015-16. There is increasing evidence of them breeding locally, and they may or may not be a future cause for concern.
- **Grey herons** breed at two main sites on the Cleddau system, totalling 10-20 nests each year in the 1990s. However, counts are sporadic and no conclusions can be drawn about the breeding population.

- Although **little grebe** no longer reach numbers of National Importance on the estuary system, 14% of the Welsh wintering population (on WeBS sites) are found here, and it is the second-most important site in Wales for them.

Most of the changes in bird populations on the estuary system are reflected at other sites, either in Wales or in the UK as a whole. For example, some of the observed changes in numbers using the estuary system in winter may reflect the run of mild winters between 1995 and 2009 (which may or may not suggest long-term climate change), so birds do not have to travel so far south and/or west to escape harsh winter weather. Data suggest that large numbers of birds are more likely to visit the estuary system during periods of extreme weather, but during normal weather would prefer the conditions (including a better food supply) on the east coast.

Winter distribution may also be affected by the increase in protected areas on the European mainland, which have resulted in birds, eg teal, that are susceptible to hunting pressure, to remain in those areas.

Counts done at low tide in 1997-98, 2005-06 and 2013-14 show the main feeding areas for most species to be Pembroke River, Angle Bay, Fowborough Point, Carew River and Gann Estuary.

Incidental data collected during annual breeding shelduck surveys in July and early August since 1992 have demonstrated the importance of the estuary system as a migration stop-over for several additional species, notably curlew.

The Cleddau estuary system continues to be of national importance for wintering and migrating wetland birds, and it is vital that the full range of their requirements (eg undisturbed good quality feeding habitat and high tide roosts) continue to be met here.

Why do we need to keep counting?

Annual monitoring will pick up trends in the numbers of birds at local and national levels, and flag up changes that may require further consideration or investigation (eg water quality and recreational use) in the estuary system.

For example, in winter 2012-13 the wigeon arrived in September as usual, but left early, with the peak count some 3000 less than in recent winters. This may have been a one-off event; it may have been caused by events away from the estuary; there may have been some disturbance that kept the birds away, or it may indicate some (temporary) change in the food supply in Pembroke River. The peak count was 1200 lower in 2013-14, but has recovered somewhat in the two subsequent winters.

Redshank numbers dropped by half in the early 1990s, but have been reasonably stable since then. This is part of a national/international trend affecting other west coast estuaries.

Low tide counts are undertaken only every eight years or so. The 2013-14 counts indicated a considerable drop in dunlin numbers feeding on the mudflats. This was consistent with the regular high tide counts in that season. However, the annual monitoring showed that this was a one-off low season that affected all sites around Britain.

Long-running datasets are very rare, but are extremely valuable in picking up both long-term and short-term changes. It is therefore important to continue with annual surveillance of wetland birds within the estuary system, both as part of the UK dataset and in terms of SSSI monitoring.

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mae Dyfrffordd Aberdaugleddau – system Aber Daugleddau ('system yr aber') oherwydd ei lleoliad cysgodol a'i gwastadeddau mwd agored yn safle gaeafu pwysig ar gyfer adar hirgoes ac adar dŵr.

Mae system yr aber o bwysigrwydd rhyngwladol oherwydd ei bod yn lletya ar gyfartaledd dros 20,000 o adar dŵr neu oddeutu 60 o rywogaethau bob gaeaf. Mae o bwysigrwydd cenedlaethol oherwydd ei phoblogaethau o chwiwellod, corhwyaid a phibyddion coeswyrdd sy'n gaeafu yno ac oherwydd y gylfinir sy'n mudo. Mae rhywogaethau eraill wedi cyrraedd lefelau o bwysigrwydd cenedlaethol yma yn ystod gaeafau'r gorffennol ond mae'r niferoedd unai wedi gostwng neu mae'r trothwy ar gyfer pwysigrwydd cenedlaethol yn uwch erbyn hyn ac nid ydynt bellach yn cyrraedd y trothwy hwnnw (e.e. pibydd croesgoch a'r wyach fach). Mae tua 13.5% o adar dŵr Cymru yn system yr aber (ar safleoedd WeBS) ganol gaeaf, ac mae ychydig o dan 1% o adar dŵr y DU ar safleoedd WeBS.

- Mae bron pob **hwyaden yr eithin** yn Sir Benfro i'w gweld ar system yr aber yn ystod y gaeaf. Gostyngodd niferoedd hwyaid yr eithin sy'n gaeafu yma ac yn y DU benbaladr. Gostyngodd llwyddiant bridio i'r lefel isaf erioed yn 2013 ond mae wedi gwella rhyw ychydig ers hynny.
- Mae niferoedd y **chwiwellod** wedi cynyddu'n ddramatig er 2003, yn enwedig ar Afon Penfro. Unwaith y bydd y cyflenwad bwyd (*Zostera*) wedi gorffen ganol gaeaf byddant yn mynd ymaith, unai i fannau eraill yn system yr aber neu allan o system yr aber yn gyfangwbl.
- Mae niferoedd y **corhwyaid** wedi amrywio dros y ddegawd ddiwethaf ond maent ychydig dros y trothwy ar gyfer pwysigrwydd cenedlaethol. Credir mai'r gyfres o aeafau mwyn diweddar a chynnydd yn yr ardaloedd sy'n cael eu gwarchod ar dir mawr Ewrop yw'r achos gan ganiatau i nifer fwy o adar aros ymhellach i'r gogledd a'r dwyrain.
- Mae cyfrif uchaf ganol gaeaf y **gylfinir** wedi gostwng ar system yr aber ac ym Mae Caerfyrddin tua'r dwyrain er bod tueddiadau'r DU yn dangos cynnydd. Mae data, fodd bynnag, yn dangos bod system yr aber yn parhau i fod yn fan aros mudol pwysig i'r gylfinir.
- Mae niferoedd y **pibydd croesgoch** wedi cynyddu yn dilyn cyfnod o gyfrifon isel yn y 1990au. System yr aber yw un o'r deg prif safle gaeafu yn y DU ar gyfer y rhywogaeth yma, ac mae bron i hanner yr adar sy'n gaeafu yng Nghymru i'w gweld yma.
- Mae niferoedd y **pibydd coeswyrdd** wedi cynyddu yn dilyn cyfnod o gyfrifon isel yn y 1990au. Mae sytem yr aber yn un o'r deg safle gaeafu mwyaf poblogaidd yn y DU ar gyfer y rhywogaeth yma ac mae bron i hanner yr adar sy'n gaeafu yng Nghymru i'w gweld yma.
- Mae niferoedd y **rhostog gynffonddu** wedi cynyddu ar y Cleddau ac ar safleoedd eraill yn y DU. Maen ymddangos fod cyswllt rhwng hyn â'r cynnydd yn y boblogaeth sy'n bridio yng Ngwlad yr Iâ.
- Cynyddodd niferoedd y **crëyr bach** yn gyflym rhwng 1995 a 2005 cyn gwastatáu. Bu i aeafau oer 2010 a 2011 leihau eu niferoedd yn aruthrol er bod arwyddion bellach fod y niferoedd yn codi eto.

- Cynyddodd poblogaethau **gwydd Canada** yn arw yn ystod y 1990au, yn unol â'r tueddiadau ar gyfer poblogaethau Cymru a'r DU. Mae'r adar i'w gweld amalaf rhwng Llangwm a Boulston, er eu bod hefyd yn bwydo mewn mannau y tu hwnt i'r aber. Nid oes tystiolaeth glir hyd yma eu bod yn cael effaith ar niferoedd neu ddsbarthiad rhywogaethau eraill o adar. Gallent, fodd bynnag, gael effaith ar y fflora trwy sathru a thrwy ewtroffigedd.
- Anaml y ceid cofnod o'r **wydd wyllt** ar yr aber cyn 2005 ond maent wedi cynyddu i hyd at 60 yn 2015 – 16. Ceir tystiolaeth gynyddol eu bod yn bridio yn lleol ac mae posiblwydd iddynt fod yn achos pryder yn y dyfodol.
- Mae'r **crëyr glas** yn bridio ar ddau brif safle ar system y Cleddau ac roedd ganddynt 20-30 o nythod yn y 1990au. Ysbeidiol yw'r cyfrifon, fodd bynnag, ac ni ellir dod i unrhyw gasgliad ynghylch y boblogaeth fridio.

Mae'r rhan fwyaf o'r newidiadau ym mhoblogaeth yr adar ar system yr aber i'w gweld hefyd ar safleoedd eraill, unai yng Nghymru neu yn y DU benbaladr. Er enghraifft, mae'n bosib mai'r gyfres o aeafau mwyn rhwng 1995 a 2009 (sydd efallai neu efallai ddim yn awgrymu newid hinsawdd tymor hir) sydd i'w gyfrif am rai o'r newidiadau a welwyd yn niferoedd y rhai sy'n defnyddio'r aber yn y gaeaf. Mae'n golygu nad oes yn rhaid i'r adar deithio cyn belled i'r de ac / neu i'r gorllewin i osgoi tywydd garw'r gaeaf. Mae data yn awgrymu bod nifer fawr o adar yn fwy tebygol o ymweld â system yr aber yn ystod cyfnodau o dywydd eithafol. Yn ystod cyfnodau o dywydd arferol byddai'n well ganddynt y tywydd (a hefyd gwell cyflenwad bwyd) ar yr arfordir dwyreiniol.

Gallai'r cynnydd mewn ardaloedd sy'n cael eu gwarchod ar dir mawr Ewrop effeithio dosbarthiad adar yn y gaeaf. O ganlyniad mae adar e.e. corhwyaid sydd yn agored i bwysau hela, yn aros yn yr ardaloedd hynny.

Mae cyfrifon a wnaethpwyd yn 1997 – 98, 2005 – 06 a 2013 – 14 pan fo'r môr ar drai yn dangos mai Afon Penfro, Bae Angle, Pwynt Fowborough, Afon Caeriw ac Aber Gann yw prif ardaloedd bwydo y rhan fwyaf o rywogaethau.

Mae'r data atodol a gasglwyd yn ystod arolygon bridio blynyddol hwyaid yr eithin ym mis Gorffennaf a dechrau Awst er 1992 wedi dangos pwysigrwydd system yr aber fel man aros wrth fudo i nifer o rywogaethau eraill, yn abennig y gylfinir.

Mae system aber y Cleddau yn parhau i fod o bwysigrwydd cenedlaethl i adar gwlyptiroedd ar gyfer gaeafu a mudo ac mae'n hollbwysig fod ystod lawn o'u hanghenion (e.e. cynefin bwydo o ansawdd da heb ymyrraeth a chlwydi llanw uchel) yn parhau i gael ei darparu yma.

Pam y mae angen i ni barhau i gyfrif?

Bydd monitro blynyddol yn dangos tueddiadau yn niferoedd yr adar ar lefelau lleol a chenedlaethol a bydd yn tynnu sylw at newidiau fydd efallai angen ystyriaeth neu ymchwiliad pellach (e.e. ansawdd y dŵr a defnydd adloniadol) yn system yr aber.

Er enghraifft, yn ystod gaeaf 2012-13 cyrhaeddodd y chwiwellod ym mis Medi fel arfer ond gadawsant yn gynnar ac roedd y cyfrif uchaf rhyw 3000 yn is nag yn ystod y gaeafau blaenorol. Efallai mai dim ond unwaith y bydd hyn yn digwydd; efallai mai digwyddiadau oddi ar yr aber achosodd hyn; efallai mai rhyw ymyrraeth wnaeth gadw'r adar draw neu efallai ei fod yn dangos rhywfaint o newid (dros dro) yn y cyflenwad bwyd ar Afon Penfro. Roedd y cyfrif uchaf 1200 yn is yn 2013 – 14 ond mae wedi gwella rhywfaint dros y ddau aeaf dilynol.

Yn gynnar yn y 1990au disgynnodd niferoedd y pibydd coesgoch i'w hanner, ond maent wedi bod yn weddol sefydlog ers hynny. Mae hyn yn rhan o duedd cenedlaethol/rhyngwladol sy'n effeithio aberoedd eraill ar arfordir y gorllewin.

Dim ond bob rhyw wyth mlynedd y gwneir cyfrifon pan fo'r môr ar drai. Roedd cyfrifon 2013 – 14 yn dangos gostyngiad sylweddol yn niferoedd pibyddion y mawn oedd yn bwydo ar y gwastadeddau llaid. Roedd hyn yn cydfynd â chyfrifon llanw uchel rheolaidd y tymor hwnnw. Roedd y monitro blynyddol, fodd bynnag, yn dangos mai tymor o gyfrifon isel eithriadol ydoedd a'i fod yn effeithio pob safle o amgylch Prydain.

Mae setiau data tymor hir yn brin iawn ond meant yn eithriadol o werthfawr am eu bod yn amlygu newidiadau tymor byr a thymor hir. Mae hi felly yn bwysig parhau i gynnal gwyliadwriaeth flynyddol o adar y gwlyptiroedd o fewn system yr aber, fel rhan o set ddata'r DU yn ogystal ag yn nhermau monitro'r SoDdGA.